

การให้ทาน
วิธีแก้ไขในการสูญเสียอย่างถูกต้อง
พุทธทาสภิกขุ
ธรรมสภาผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

การพิมพ์หนังสือธรรมเป็นอนุสรณ์และที่ระลึก นอกจากเป็นการ
จัดทำสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญธรรมทาน
คือการให้ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย
ผู้ปฏิบัติเช่นนี้จึงเชื่อได้ว่ามีส่วนร่วมเผยแพร่ธรรม อันจะอำนวยประโยชน์
สุขที่แท้จริงแก่ประชาชน

ธรรมสภา รับบริการจัดทำต้นฉบับที่อุดมด้วยเนื้อหาสาระ จัด
พิมพ์หนังสือธรรมะที่ดีมีคุณภาพเป็นที่ระลึกในทุกโอกาสของงานประเพณี
เป็นการใช้จ่ายเงินที่มีคุณค่า และให้ประโยชน์อย่างถูกต้อง ท่านที่ประสงค์
จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทานโปรดติดต่อที่ :

ธรรมสภา

๓๕/๒๗๐ ถ.เจริญสนิทวงศ์ ๖๒ บางพลัด บางกอกน้อย

กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐ โทร. ๔๒๔-๐๓๗๕, ๔๓๔-๓๕๖๖

การให้ธรรมะและการให้ทั้งปวงและการรับธรรมะย่อมชนะการรับทั้งปวง

ខណ្ឌប្រតិបត្តិការ

ចម្បងៈ គឺមានការកំណត់ និង ខ្លឹមសារទាំង ១២
 មកដល់ ក្រសួងស្ថាប័ន ដែលមាន ភារកិច្ច
 ដោះស្រាយ ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ

ឯកសារ ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់
 ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន
 កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ

ខណ្ឌប្រតិបត្តិការ ដែលបាន កំណត់
 ក្នុងកិច្ចការ ដែលបាន កំណត់ ក្នុងកិច្ចការ

Signature

ប្រតិបត្តិការ

สารบัญ

การให้ทาน	๑
การให้ทานมีทั้งที่ตัวกุชอบทำและไม่ชอบทำ	๓
ทั้งโลกไม่มีใครมีใครให้ทาน. มีแต่การค้า	๖
การทำงานด้วยจิตว่าง คือการให้ทานอย่างสูง	๘
ความสูญเสียเป็นยอดทานก็ได้	๑๐
ทางศาสนาใช้ทานเป็นวิธีแก้ไขได้ในการสูญเสีย	๑๔
ให้ทานด้วยปัญญาเป็นโอกาสลัดกิเลส	๒๐
อย่าฝังตัวอยู่ในความมิดสีขา	๒๔
พึงตั้งใจปฏิบัติ มิใช่รู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด	๒๘
เรื่องทานนี้ก็เป็นเรื่องทำให้สิ้นตัวกู-ของกู	๒๙

การหักทาบ

วิธีแก้ไขในการสูญเสียอย่างถูกต้อง

พุทธทาสภิกขุ

ปรากฏการณ์ในวันนี้

ไม่มีใครถามอะไรหรือ? ไม่มีอะไรผมจะว่าเรื่อยไปนะ
ว่าเรื่องตัวกู-ของกูเรื่องเดียวเรื่อยไป ถ้าใครไม่มีอะไรนอกไปจาก
นั้น ก็ว่าเรื่องตัวกู-ของกูนี้ เรื่อยไปเลย.

เรื่องทานเป็นเรื่องเบื้องต้น, สูงกระทั่งนิพพาน.

นี้จะว่าเรื่องที่เขากลัวกันว่าต่ำ หรือเบื้องต้นที่สุดเสียบ้าง
คือเรื่องให้ทาน, เรื่องให้ทาน นี่เขากลัวกันว่า มันเป็นเรื่องเบื้องต้น
คือทาน คีล ภาวนา, หรือทาน คีล สมภาสิ ปัญญา. ทานเป็น

เรื่องเบื้องต้น แต่ความจริงมันก็ไม่ใช่จะเป็นเรื่องเบื้องต้นอย่างนั้นไปเสียหมด มันเป็นเรื่องเขาจัดกัน ตามความรู้สึกนึกคิดของเขาเอง ไม่ได้มองให้ลึก, แล้วเป็นเรื่องปริยัติ.

ถ้ามองกันในเรื่องลึก คือ มองกันที่ตัวธรรมะจริงๆ แล้วเรื่องเหล่านี้ก็ไม่ใช่เรื่องเล็ก เรื่องตื้น เรื่องเบื้องต้น, มันก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวกู-ของกู โดยตรง, แล้วก็เพื่อนิพพานด้วยเหมือนกันอย่างเดียว. ทานอย่างเดียวกันก็เป็นนิพพานได้, ก็คอยฟังดูว่าอย่างไร.

พวกนักปริยัตินั้นก็จะเอาแต่ตามตัวหนังสือ ที่นักปริยัติด้วยกันเขียนกันไว้: เช่น มีลำดับว่า ทาน ศีล สมาธิ ภavana อะไรอย่างนี้ มันก็เลยมีเรื่องเป็นลำดับ แล้วก็เรื่องมากตั้ง ๓ เรื่อง ๔ เรื่อง: นี่พอเราพูดว่า ทานเรื่องเดียว ก็พอ ที่จะถึงที่สุดสูงสุดเป็นนิพพานได้ เขาก็ไม่เชื่อ, เขาก็ไม่ยอมฟัง, แล้วเขาก็เลยเหมาเอาด้วยว่า เรานี้บ๊อบอ พูดไม่จริง หลอกหลวง เล่นสำนวน เขาก็ว่าอย่างนี้.

ที่จริงจะเรียกว่า เล่นสำนวน มันก็ได้, แต่มันเล่นสำนวนไปในทางที่ดีที่ถูก, ที่ช่วยให้คนได้ประสบความสำเร็จเร็วเข้า. ฉะนั้นเล่นสำนวนอย่างนี้ ก็ให้ถือว่าเป็นเรื่องดีเรื่องควร ถูกต้องที่จะกระทำ, คือว่า หาสำนวนใหม่พิเศษแปลกอะไรมา, พูดให้คนเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเร็ว. มิฉะนั้นแล้วเขาต้องใช้เวลามาก ฉะนั้นวิธีที่ทำเป็นปาฏิหาริย์ เป็นอาเทศนาปาฏิหาริย์ ดักใจคนนี่ นี่ก็เรื่องพูดเล่นสำนวน เหมือนกัน, แต่เล่นสำนวนอย่างพระพุทธเจ้า

อย่างลึกซึ้ง คนจึงได้รับประโยชน์ บรรลุ มรรค ผล อะไรกันในที่นั้นตรงนั้น. พุดจีจุด แทงใจดำ หรืออะไรก็ตามมันถึงขนาด, สิ่งเหล่านี้มันเอามาเขียนเป็นตัวหนังสือไม่ได้ เรื่องอย่างนี้. ฉะนั้นนักปริยัติจึงไม่รู้, **นักปริยัติจึงรู้แต่เรื่องที่เป็นระเบียบ** เป็นแบบฟอร์มเป็นอะไรไปหมด.

นี่พูดว่า เรื่องทานก็ทำให้บรรลุนิพพานได้ เขาก็ไม่เชื่อ. นี่ถ้าว่าพูดโดยอาศัยหลักเรื่องตัวกู-ของกูนี้ เราต้องมีหัวข้อว่าอย่างนี้.

การให้ทานมีทั้งที่ตัวกูชอบทำและไม่ชอบทำ.

การให้ทานที่ตัวกู-ของกูชอบทำ อยากทำ ไม่ได้อะไรเลย, การให้ทานที่ตัวกู-ของกู ชอบทำ อยากทำ เต็มใจทำนี้ มันไม่ได้อะไรเลย. ทานหรือการให้ทานที่ตัวกู-ของกูไม่อยากจะทำ, ไม่อยากจะทำ ไม่ยอมทำ อะไรนี้ **คือสิ่งที่จะได้หมด**, หรือได้นิพพาน. เขียนให้สั้นก็ว่า ทานที่ตัวกู-ของกูอยากทำนี้, ไม่ได้อะไรเลย ทานที่ตัวกู-ของกู, ไม่อยากทำ นั่นแหละจะได้นิพพาน, จะได้หมด.

เดี๋ยวนี้ก็มองเห็นกันได้บ้างแล้วว่า **ตัวกู-ของกูนี้เป็นตัวรากเหง้า หรือมูลเหตุ ให้เกิด โลภะ โทสะ โมหะ**, ตัวกู-ของกูมันก็ทำทานด้วยความโลภ. ตัวกู-ของกูนี้มันจะทำทานด้วยความโลภ; เช่น ว่าให้ทานออกไป ได้เพื่อนคนหนึ่ง ได้เพื่อนสองคน, หรือให้ทานออกไป ได้หน้าได้ตา ได้ชื่อเสียง หรือว่าให้ทานออกไปบาทเดียว ได้วิมานหลังหนึ่ง. นี่มันเป็นทางที่ตัวกู-ของกูชอบทำ; แล้วมันไม่ได้อะไรเลย, มันได้ความโลภมากขึ้น, ได้ความยึดถือ

มากขึ้นมันก็ไกลวัตถุประสงค์ที่เราต้องการดับทุกข์ออกไปอีก. นี่จึงเรียกว่า ไม่ได้อะไร เพราะมันไกลความดับทุกข์ออกไปอีก, ยิ่งไกลออกไป คือว่า มันเอาเข้ามา สำหรับโลก สำหรับยึดถือมากขึ้น. ฉะนั้นการให้ทานที่ตัวกู-ของกู ชอบทำนี้ มันไม่ได้อะไร, คิดดูให้ดี.

ที่นี้ทานที่ตัวกู-ของกูไม่ชอบทำนี้ คือทานชนิดที่ให้ออกไปโดยไม่เอาอะไรตอบแทน คือให้ออกไปเพื่อขุดเกลียดตัวกู-ของกู. การให้ทานที่แท้จริงไม่ได้ทำด้วยความโลภความอยากความอะไร, มันให้ไปเพื่อกำจัดความตระหนี่, แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้หมดตัวกู-ของกู. ดังนั้นตัวกู-ของกู จึงไม่ชอบทำ. แต่ทานชนิดนี้ถ้าทำได้ มันได้หมด ได้ถึงที่สุด คือได้นิพพาน; ฉะนั้นมันจึงเป็นทานที่ไม่รับเอาอะไรเข้ามา เป็นตัวกู-ของกู, ต้องการให้ทานออกไปไม่รับอะไรเข้ามาเป็นตัวกู-ของกู, มันจึงได้นิพพาน. ส่วนทานที่ให้ไปเพื่อแลกเปลี่ยน: เหมือนที่เทศน์สอนกันอยู่บนธรรมาสถ์ ได้สวรรค์วิมาน อะไรนี้ มันเพิ่ม, มันเพิ่มตัวกูเพิ่มของกู, มันทำให้ห่างไปจากความดับทุกข์ ไกลออกไป ไกลออกไป คือไม่ได้อะไร; สำหรับเราเราเรียกว่า ไม่ได้อะไร ยิ่งเลวมาก ยิ่งเลวลง ไม่ได้หรือไม่ได้ใกล้ต่อสิ่งที่ต้องการ คือนิพพาน, หรือความดับทุกข์สิ้นเชิง. นี่พอจะเข้าใจได้ การให้ทานที่ตัวกู-ของกู มันชอบทำ มันไม่ได้อะไรเลย, การให้ทานที่ตัวกู-ของกูไม่สมควรจะทำนี้มันได้หมด ได้ถึงที่สุด ได้ทั้งหมด.

ขึ้นชื่อว่าตัวกู-ของกู แล้ว มันให้ทานด้วยความโลภ เพื่อได้เพื่อนเพื่อได้ชื่อเสียง เพื่อได้หน้าได้ตา ได้สวรรค์วิมาน นี่ก็

เรียกว่าไม่ใกล้เคียงนิพพาน คือไม่ได้อะไร. นี่บางทีมันก็ให้ด้วยความ
ประชดประชัน เพราะความโกรธนี้ นี่ก็ไม่ได้อะไร, มันให้เผื่อๆ ไว้
ด้วยความหลง นี่มันก็ไม่ได้อะไร, ตัวกูมันเป็นเหตุให้เกิดความโลภ
ความโกรธ ความหลง. ฉะนั้นจะให้ทานด้วยความโลภ หรือ
ความโกรธหรือความหลงก็ตาม, มันก็ไม่ได้อะไร.

ที่นี้การให้ทานที่ตัวกู-ของกู ไม่ชอบทำ ก็หมายความว่ามัน
ต้องมีสิ่งอื่นทำ, คือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ ตัวกู-ของกู ก็คือปัญญา.
ปัญญาที่รู้สึกความไม่มีตัวกู, ความไม่มีของกู นี่ มันทำ มันทำ
ทานชนิดนี้, คือทานชนิดที่ตัวกู-ของกูไม่ยอมทำเด็ดขาด. สิ่ง
ตรงกันข้ามมันทำ คือปัญญามันทำ, แล้วมันทำเพื่อฆ่าตัวกู-ของกูเสีย.
ฉะนั้นจึงได้หมด ถ้าทำทานชนิดนี้ มันเป็นนิพพาน, มันเป็น
การบรรลุมรรค ผล นิพพาน ไม่ใช่เป็นเบื้องต้นของศีลของสมาธิ
อย่างที่ว่าๆ กัน อย่างนักปริยัติเด็กอมมือ. นี่เราพูดกันในแบบนี้
เราจะเรียกแบบนั้นว่า นักปริยัติเด็กอมมือที่เอาทานไปไว้เป็นเรื่อง
นิดเดียว, อยู่ข้างหน้าศีล สมาธิ เป็นเบื้องต้น เป็นบุพพภาค. ให้
ทานไปสวรรค์ ให้อะไรอย่างนี้ เราเรียกว่าปริยัติของเด็กอมมือ,
แล้วมันไม่ต้องมีอะไรมาก. ที่พูดกัน ๒-๓ คำ บรรลุนิพพาน
หมายความว่า ปัญญามันฆ่าตัวกู-ของกูด้วยการให้ทาน ด้วยการ
บริจาค.

นี่เป็นข้อแรกเป็นตอนแรก ที่อยากจะให้เข้าใจไว้ทีหนึ่ง
ก่อน, มันมีอยู่อีกตอนที่ยากกว่านี้ ต้องเข้าใจตอนนี้นักก่อน. ที่จะ
เรียกว่า การให้ทานของตัวกู-ของกูหรือตัวกู-ของกูชอบให้มัน ไม่

ได้อะไรเลย, แล้วการให้ทานที่ตัวกู-ของกูไม่ยอมให้ไม่สมควรจะให้นั้น คือจะได้หมด. ที่ตัวกู-ของกู มันให้ หรือมันชอบให้ ก็คือว่าให้ทานเพิ่มความโลภ หรือประชดความโกรธ หรืออะไรก็ตามไม่ได้อะไร สำหรับพวกเรา ที่ต้องการจะดับทุกข์, มันเพิ่มความทุกข์ ไปหลงไหลในผลของทานชนิดนั้น มันเพิ่มความทุกข์, คือมันยืดระยะของความทุกข์ให้มากออกไป.

ให้ทานด้วยปัญญา ที่มาตัวกู-ของกูเสียด้วยการให้ทานนั้น นั้นเราจะให้มันหมดความยึดถือว่าตัวกูว่าของกู จริงๆ จะให้ชีวิต หรือจะให้สิ่งของ หรือจะให้สัตว์สังขารเป็นที่รักอะไรก็ตามใจ มันก็เป็นการให้. นี่มันเข้าใจไม่ได้ สำหรับคนธรรมดา; เช่น เรื่องการให้ทานของพระเวสสันดร การให้ทานที่กล่าวถึงในสัจจะชาดก ให้ทานชีวิต เช่นกระต่ายกระโดดเข้ากองไฟ ให้พรานคนหนึ่งกินเนื้อ, อย่างนี้มันเข้าใจไม่ได้ เพราะไม่ใช่ให้ทานอย่างธรรมดาของตัวกู-ของกู, มันให้ด้วยปัญญาอีกแบบหนึ่ง ที่สูงสุดไปทางโน้น.

ทั้งโลกไม่มีใครมีใครให้ทาน, มีแต่การค้า.

ที่นี้เรามาดูเหตุการณ์ที่เป็นอยู่จริง ที่มันเป็นอยู่จริงๆ กับเรา. เราให้ทานชนิดไหนกัน? ที่พูดว่า ให้ทานๆๆ พูดกันอยู่เสมอๆ นี่ มันให้ทานชนิดไหนกัน? มันก็แทบจะหาไม่พบ, ให้ทานชนิดหลังนี้ มันจะหาไม่พบ. มันมีแต่ให้ทานของตัวกู-ของกูทั้งนั้นแหละ ที่ให้กันอยู่เวลานี้, ที่สอนกันอยู่ในเวลานี้ หรือให้กันอยู่ในเวลานี้ มันเป็นเรื่องให้ของตัวกู-ของกู, กลับเข้ามาเป็นกำไร เพื่อตัวกู-

ของกุอย่างนี้ทั้งนั้น ส่วนที่ให้เพื่อหมดตัวกุ-ของกุ, ให้ตัวกุ-ของกุ
พอมลงๆ แล้วตายไปนี้ ไม่มีใครทำ, นี่มันจะรวมทั้งพวกเราด้วย
จะต้องระวังให้ดี.

คราวก่อนๆ นี้ ก็เคยพูดมามากแล้ว อย่าลืม, แล้วก็
อย่าโทษผม ที่ว่า ทำอะไรอย่ารับการขอบใจ, ทำอะไรอย่าหวังที่จะ
ได้อะไร, ทำงานเหน็ดเหนื่อยเกือบตายหรือทำอะไรก็ตาม อย่า
หวังที่จะได้รับอะไร อย่าหวังที่จะได้รับการขอบใจ หรือทำให้ใคร
คนนั้นคนนี้, ทำให้ความว่าง มันคือเรื่องนี่, ทำเพื่อให้ได้ความว่าง
หรือเพื่อความว่างก็ตาม, มันเป็นการตัดลัดทีเดียวด้วยการทำ ด้วยการ
การเสียสละ ด้วยการให้ทาน, โดยไม่ต้องพูดถึงศีล สมาธิ ปัญญา คือ
มันมีเสรีจอยู่ในนั้น, มันรวมเสรีจอยู่ในนั้น, มันจึงให้ทานชนิดนี้
ได้. แม้ว่าเราจะไม่รู้จักหน้าตาของมัน เราก็ทำได้ใช้ประโยชน์ได้,
ที่เรากินของบางอย่าง โดยไม่รู้ว่ามันเรียกว่าอะไร มันชื่ออะไร
หรือทำขึ้นมาอย่างไร ก็ยังกินได้ แล้วก็ใช้ประโยชน์. ฉะนั้น
การประพฤติอย่างนี้ ไม่ต้องเรียกชื่อว่าอะไรดอกก็ได้ จะเรียกชื่อ
ว่าให้ทานก็ได้. แต่ที่จริงมันรวมอะไรยิ่งกว่าทานตามธรรมดา,
มันมีปัญญา, มันมีอะไรเป็นยอดรวมอยู่ในที่การให้ทานนั้น มัน
จึงตัดสินใจอย่างนั้นได้, หรือว่ามันจึงสละออกไปในลักษณะ
อย่างนั้นได้. ฉะนั้นให้ทานชนิดนี้ก็พอแล้ว ที่จะบรรลุนิพพาน แล้ว
ไม่มีพูดเลย.

ที่นี้ที่ให้ทานด้วยความสมัครใจอยู่ที่นี่ ที่ทุกคนในโลกนี้ให้
ทานอยู่ด้วยความสมัครใจ เป็นเรื่องตัวกุ-ของกุทั้งนั้น ยิ่งบางพวกนี้

โกหกอย่างแสนที่จะโกหกที่เขาว่าให้ช่วยเหลือ, ให้ช่วยเหลือ, ให้ช่วยเหลือ. ชาตินี้ช่วยเหลือชาตินั้น ชาตินั้นช่วยเหลือชาตินี้ มันแสนจะโกหก, คือมันให้เพื่อซื้อเขา, เพื่อซื้อเขาเอามาเป็นพวกเราเลย, อย่างนี้มันก็ไม่ใช่ให้ทานแล้ว มันเป็นการซื้อเพื่อนเท่านั้นเอง, หรือว่าจะได้หน้าได้ตา ได้เกียรติยศ ได้อะไรๆ, มันก็เรื่องไม่ใช่ให้ทานมันค้าขายชนิดหนึ่ง, เพื่อจะให้ผลประโยชน์ตอบแทน กลับมาเป็นสวรรค์ เป็นอะไร มันก็เป็นเรื่องวัตถุ, มีความหมายเป็นวัตถุ เป็นการค้าขายชนิดหนึ่ง.

ฉะนั้นดูให้ดีว่าทั้งโลกนี้ กำลังไม่มีใครให้ทานนะ, นี่พิจารณาดูให้ดีว่าทั้งโลกนี้เวลานี้ กำลังไม่มีใครให้ทานดอก มีแต่การค้าขายทั้งนั้น: ถึงพวกพุทธบริษัทนี้ ก็ถูกหลอกให้ค้าขายแบบนี้ : ทำบุญบาปหนึ่ง ได้สวรรค์วิมาน ได้อะไร ก็เรื่องหลอกให้ค้าขายทั้งนั้น, มันไม่ได้ชุกติเลส. ความประสงค์อันแท้จริง เขาต้องการให้ชุกติเลส, นี่ไม่ยอมชุกติเลส เขาจึงต้องหลอก ต้องหลอกให้ค้าขาย, มันก็เป็นการได้ชุกติเลส ชนิดที่เรียกว่า ไม่มีผลโดยไม่รู้สีกตัว คือหลอกเขามันก็คือหลอกตัวเองอีกทีหนึ่ง. ฉะนั้นอย่าไปหลอกเขา หลอกตัวเองกันอยู่เลย เมื่อให้แล้วก็ให้มันเป็นให้, ให้เพื่อบริจาค ให้เพื่อให้ทานออกไปจริงๆ. คำว่าบริจาค ก็คือบริจาคตัวกู บริจาคของกู เรื่อยไปๆ จนกว่ามันจะว่าง.

การทำงานด้วยจิตว่าง คือการให้ทานอย่างสูง.

พูดมามากกว่า ๑๐ ครั้งแล้ว ที่ว่าให้พยายามทำงานด้วย

จิตว่าง เพื่อความว่าง กิเลสของความว่างอะไรนี้. การทำงานนั้นแหละ คือการให้ทาน, ให้ทานอย่างที่กำลังพูด. เมื่อใครกำลังทำงานอยู่ ด้วยจิตว่าง เพื่อผลงานแก้ความว่าง แล้วก็กิเลสของความว่าง, คนนั้น คือคนที่กำลังให้ทานอยู่ อย่างที่กำลังพูดนี้. ที่กำลังไม่มีใครให้อยู่ นะ เราให้, เราจะให้, เราให้, แล้วเรื่องนี้เรื่องเดียวพอ พอสำหรับ บรรลุมรรค ผล นิพพาน, ไม่จำเป็นที่ต้องพูดเรื่องศีล เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญาอะไรอีก, คือมันเป็นทั้งศีล ทั้งสมาธิ ทั้งปัญญา, ทั้ง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อะไรรู้ในคำนี้, คำว่าบริจาคให้หมดไปเพื่อความว่าง มันรวมอะไรหมด.

ให้เราเข้าใจกันเสียให้ถูกต้อง แล้วก็จะมีการให้ทานที่แท้จริง ขึ้นในโลกนี้บ้าง, ไม่อย่างนั้นมันแต่การค้าขาย. พุทธบริษัทในเมืองไทยก็มีแต่การค้าขาย, เมืองอื่นก็มีแต่การค้าขาย ศาสนิกใน ศาสนาอื่นก็มีแต่การค้าขาย, ไม่ได้ได้รับความดับทุกข์, ไม่ได้รับ นิพพาน, ไม่ได้รับแผ่นดินพระเจ้า, ไม่ได้รับอะไรตามที่พูดไว้, หรือชีวิตนิรันดร์ในที่สุด ไม่ได้รับ เพราะไม่มีการให้ทาน มันมี แต่การค้าขาย. นั่นคือทานชนิดที่ตัวกู-ของกูชอบให้ แล้วไม่ได้ อะไรเลย, ส่วนทานชนิดที่ตัวกู-ของกูไม่อยากจะให้ ไม่ประสงค์ จะให้ ไม่ยอมทำ, นี้จะได้มากได้หมด คือปัญญาเป็นผู้ทำ, ทานชนิดที่ตัวกู-ของกูชอบให้ จะไม่ได้อะไรเลย แล้วทำทานจริงๆ, แล้วมันก็ทำลาย ฆ่าตัวกู-ของกูเสียจริงๆ. เรื่องมันก็จบ, เพราะ มันได้การสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู, ได้ความว่าง ได้นิพพาน จึงว่า ได้หมด.

ที่มันจะต้องนึกถึงข้อเท็จจริงเรื่อยไป อย่าให้เป็นแต่คำพูด. ที่เราให้ทานกันอยู่ ด้วยคิดว่าจะให้ทานนี้ มันก็มีผลดี, ถ้าให้ให้ถูกต้อง ก็มีผลดีอย่างว่า.

ความสูญเสียเป็นยอดทานก็ได้.

ที่มันมีสิ่งที่น่าคิดอีกสิ่งหนึ่ง ที่ดีกว่านั้นอีก คือความสูญเสีย, ฟังให้ดีๆ, ความสูญเสียที่สูญเสียไป เพราะเราไม่อยากจะสูญเสีย. ถ้าคุณเขียน คุณก็ต้องเขียนให้ถูก ความสูญเสียที่ได้สูญเสียไป ในเมื่อเราไม่อยากจะสูญเสีย ไม่ต้องการให้สูญเสีย; อันนี้วิเศษมาก ในข้อที่ว่า ถ้ารู้จักทำให้ดี จะเป็นยอดทาน หรือว่าเป็นทานสูงสุดได้, ถ้าไม่รู้จักทำให้ดี จะเป็นอะไรเลย จะไม่ได้อะไรเลย, จะไม่เป็นทานเป็นแทนอะไรเลย, แล้วจะเป็นเรื่องความทุกข์. เข้าใจไหม? ว่าการสูญเสียสิ่งที่เราไม่ต้องการจะสูญเสีย ถ้าเราทำถูก เราฉลาด ก็กลายเป็นยอดทาน ยอดกุศล ยอดบุญไปได้; แต่ถ้าเราไม่รู้จักทำ มันก็เป็นเพียงความทุกข์เท่านั้นแหละ.

เมื่อเราสูญเสียสิ่งที่เราไม่อยากจะสูญเสีย : เสียเงิน เสียของ เสียลูก เสียเมีย เสียสามีภรรยา, เสียทุกอย่างที่มันไม่อยากจะสูญเสีย; ถ้าทำให้ดีให้ถูกวิธี จะเป็นยอดของทาน ในลักษณะที่เราว่ากันในที่นี้ ที่แท้จริง. แต่ถ้าเป็นคนโง่ ทำไม่เป็น มันก็เป็นความทุกข์เท่านั้น, มันก็นั่งร้องไห้อยู่เท่านั้น ไม่มีอะไร.

ตรงนี้ต้องฟังให้ดี, ถ้าฟังไม่ดี จะฟังผิด ว่าเพราะจำใจทำ. พวกนัก logic, พวกที่มีเหตุผลทาง logic ในโรงเรียนศึกษามา ก็

คำว่า มันผินทำ มันจำใจทำ: เช่นเราสูญเสียไปแล้ว ก็อุทิศเลย, สละเลย นี่มันจำใจทำ ไม่ใช่ทาน. นั่นพวกคนโง่ ยิ่งเรียนยิ่งโง่ มันมีเทคนิค ในการคิด ทางตรรกวิทยาอะไร มันก็ยิ่งโง่ มันมีปัญญาแบบ *intellect* อย่างที่จะไปใช้จับปลาตกด้วยน้ำเต้านั้น, ปัญญาชนิดนั้น มันมีมากสำหรับจะจับปลาตกด้วยน้ำเต้า.

เรื่องนี้ไม่ใช่จำใจทำ: ถ้าจำใจทำมันก็ไม่เป็นทาน. ยกตัวอย่างง่ายๆ ก่อนว่า เราถูกเขาโกงเงินไป มากทีเดียว, แล้วเราจะทำอย่างไร. เราเสียท่าเขา ถูกเขาโกงเงินไปเป็นจำนวนมาก เราจะทำอย่างไร, จะฟ้องเขาก็ได้ เป็นความกันก็ได้ หรือเราจะนั่งร้องไห้ก็ได้ ไม่ฟ้องเขา, หรือว่าเราจะทำพอเป็นพิธีซำห้วมันเถอะ ให้มันเลยพาดเคราะห์ไปที อย่างนี้ก็ได. มันก็ยังดีกว่านะ ดีกว่าเป็นความหรือนั่งร้องไห้อยู่.

แต่ถ้ารู้จักทำ ก็คือการพิจารณาให้มันเข้ารูปกันกับการเสียสละ, มันคล้ายกับผสมโรงเสียสละ: แต่มันไม่ใช่ผสมโรงเพราะจำใจ. มันเป็นโอกาสที่จะทำได้มากถึงขนาดนั้น, เพราะตามธรรมดาเราจะไม่ยอมให้เงิน ให้ทานใครตั้งหมื่นบาท. สมมติว่า ธรรมดาเราจะไม่ยอมหยิบเงินบริจาคตานไปตั้งหมื่นบาท, หรือจะหายากสำหรับคนธรรมดาณะ คนธรรมดาทั่วๆ ไป. ถ้าพวกเศรษฐีก็ต้องพูดกันเป็นล้านบาท สิบล้านบาท, มันยากที่จะหยิบเงินบริจาคตไปสิบล้านบาท. ทีนี้ถ้าว่าถูกโกง ด้วยวิธีใดก็ตามถูกโกง: อย่างคนธรรมดาถูกโกงหมื่นบาท หรือพวกเศรษฐีถูกโกงสิบล้านบาท ร้อยล้านบาทก็ตาม, ความรู้สึกมันพอๆ กัน กับชาวบ้านถูก

โกงหมิ่นบาท มากมายอยู่ มันก็คงจะยากเหมือนกัน ที่จะทำให้กลายเป็นยอดทาน คือบริจาคนั้นหมิ่นบาทได้. ตามธรรมดาเราไม่ยอมบริจาค เดียวนี้มันต้องบริจาค มันต้องอย่างนี้, เดียวนี้มันเป็นโอกาส ให้ได้ทำการบริจาค เราต้องฉวยโอกาสอันนี้. **ให้ถือว่าการสูญเสียนั้นนำมาเพื่อให้เราได้บริจาคทานสูงสุดที่เราไม่อาจบริจาคได้** ในการธรรมดา หรือตามปกติ ตามปกติเราไม่เคยให้เงินใครหมิ่นบาท, แต่บัดนี้ถึงเวลาแล้ว ที่เราจะต้องคิดให้ดีที่สุด ในแง่ที่ว่าสิ่งเหล่านี้มันจะเป็นของเราไม่ได้, จะถือไว้เป็นของเราไม่ได้ จะต้องไปตามเหตุตามปัจจัย ตามธรรมชาติ. จะนั้นให้มันไปตามเหตุตามปัจจัย ตามธรรมชาติ, จนกระทั่งไม่มีความรู้สึกเสียดาย, ไม่มีความรู้สึกมีนารมณ์ หรือว่าจำใจ; แต่เป็นโอกาสให้ได้สิ่งที่มากมายที่ดีที่สุด คือการเสียสละที่ไม่อาจจะเสียสละตามปกติ.

นี่ลองนึกดู หรือว่าเข้าใจไว้ หรือว่าเตรียมไว้ เผื่อมันจะมีอะไรเกิดขึ้น บางทีคนอย่างชั้นเราๆ นี้ จะไม่ต้องถึงหมิ่นดอก, นี่ว่าคนจนๆ นี้ ของอะไรที่ชอบใจมากๆ สูญไป หายไปอย่างนี้, ของใช้ไม้สอยอะไรก็ได้หายไป ของที่รักมากที่สุดถูกใจมากหายไป **จะต้องถือเป็นโอกาส ที่จะได้ให้ทานแบบที่ว่านี้**; เพราะธรรมดาไม่อาจทำให้ เดียวนี้ธรรมชาติมันบีบบังคับเข้ามาครั้งหนึ่งแล้ว ว่าแกจะให้หรือไม่ให้. ถ้าแกไม่ทำให้ถูกต้องด้วยการให้ แกก็เอาความทุกข์ไป, รับเอาความทุกข์ไปก็แล้วกันเสียดาย ความทุกข์ ความโกรธ ความพยายา ความหม่นหมอง ไปต่างๆ นี้ กลียดน้ำหน้ามัน ลักของกูไป อะไรทำนองนี้ โกงของกูไป.

นี่ถ้าคนหนึ่ง ทำอุกวิธ ก็คือเป็นโอกาสแล้วที่จะศึกษา มันต้องตั้งต้นเลย, เป็นโอกาสแล้วที่จะศึกษา แล้วศึกษาให้เห็นในข้อที่ว่า เออ, มันจริง อย่างเขาวา, ไม่มีอะไรจะอยู่กับเราได้ เป็นการถาวร, เป็นตัวกู-ของกู ที่เป็นนิจจังถาวร, แล้วพยายามทำจิตใจให้บริจาคนั้นไปได้, **สมควรรับเอาความสูญเสียมาเป็นการให้ทานให้จนได้**, อย่าเอามาเป็นความทุกข์. นี่เสียเงินเท่านี้มันก็อย่างหนึ่ง, ที่นี้ถ้า **เสียของที่รักมากกว่าเท่านี้**, สามิภรรยา หรือว่าอะไรก็ตาม, ก็ต้องทำวิธีเดียวกัน มันก็ทำยากขึ้นไปอีก, แต่ถ้าทำได้มันก็ดี ถ้าทำได้จริง มันก็เป็นพระอรหันต์.

เอาละ ที่นี้เราจะยอมถือเอาตามอรรถกถาบ้าง, บางที่เราก็ไม่ถือเอาตามอรรถกถา อย่างเรื่องในอรรถกถาธรรมบทเรื่อง ปฎาจารา หรืออะไร ที่สามิตาย ลูกตาย อะไรตาย ไฟไหม้บ้าน แล้วเป็นบ้า แก้วผ้าไปหาพระพุทธรูปเจ้า. นี่เพราะไม่ยอมรับ, ไม่ยอมรับการสูญเสีย นั่นว่าเป็นการสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู เหมือนที่เรากำลังพูด. ฉะนั้นจึงเป็นบ้า, เป็นบ้าขนาดที่ว่า แก้วผ้าเข้าไปในโรงธรรม. แต่พอพระพุทธรูปเจ้าพูดโดยดี ที่พวกนี้จะเรียกว่าเล่นสำนวนทั้งนั้น, เล่นสำนวน ตามแบบของพระพุทธรูปเจ้าเขาหายบ้า และเป็นพระอรหันต์ที่นั่น, หาบ้า แล้วเป็นพระอรหันต์ที่นั่น.

นี่มันก็เนื่องมาจากการสูญเสีย เมื่อยอมรับการสูญเสียถูกวิธี มันก็เป็นการบริจาควัตถุ-ของกู ออกไป, และทำให้เป็นพระอรหันต์; เมื่อรับไม่ถูกวิธี มันก็เป็นบ้า. เรื่องนี้จะจริงหรือไม่จริงก็ตาม แต่มันมีเหตุผลอยู่อย่างนั้นแหละ ถือว่าเป็นเรื่องจริงก็ได้

ไม่เสียหายอะไร. แม้แต่จะเป็นเรื่องแต่งขึ้น มันก็เป็นเรื่องมีเหตุผล
ที่ตรงตามธรรมชาติ ผมก็ถือว่าเป็นเรื่องจริงก็แล้วกัน. นี่เราเอามา
เป็นหลักสำหรับศึกษาข้อนี้. ทานชนิดที่ตัวกู-ของกูยอมให้นั้น มัน
ไม่ได้อะไรเลย, ทานชนิดที่ตัวกู-ของกูไม่ยอมให้ นั้นได้มาก, ที่
ตัวกู-ของกูสมควรจะให้นี้ไม่ได้อะไรเลยแล้วจะทำให้เป็นบ้า.

ทางศาสนาใช้ทานเป็นวิธีแก้ไขได้ในการสูญเสีย.

นี่เราควรจะมองดูความสำคัญในข้อนี้ ในข้อที่ว่า **เรื่องที่จะต้องสูญเสีย** นี่มันเป็นของธรรมดา, โลกนี้เต็มไปด้วยการสูญเสีย เพราะเราไม่รู้ว่ามีอะไรสูญเสียอยู่ทุกวันๆ ไม่มากก็น้อย, แล้วก็มี **การสูญเสียมากขึ้น** ตามส่วนของการงานที่กระทำอยู่. อย่างถ้าคนเขาทำงานใหญ่โตกว้างขวาง เขาก็มีส่วนที่จะสูญเสีย เป็นหมื่นเป็นแสน เป็นล้าน, ถ้าเขามีอะไรมาก เป็นที่รักที่พอใจ เขาก็มีส่วนที่จะสูญเสีย ที่มันจะขยี้หัวใจเขาได้มาก. นี่เราแทบจะไม่มီးอะไรสูญเสีย เราก็นอน.

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม จะถือว่า มันต้องเป็นธรรมดา ที่ว่า **มันจะต้องมีการสูญเสียสำหรับทุกคน**; อย่างไม่มีสมบัติอะไร นอกจากต้นไม้ที่ปลูกไว้ มันก็ต้องมีการสูญเสีย, บางต้นมันก็ถูกแมลงกัดตาย อะไรอย่างนี้ มันสูญเสียไป. อย่างเราเลี้ยงปลา บางทีปลาตัวที่เราอยากจะดู, มันก็ตายไป **มันมีการสูญเสียอย่างนี้ อยู่เป็นประจำ**, กระทั่งสูญเสียมากขึ้น, เตี้ยวของหาย เตี้ยวปลวกกัด หนังสือดีที่เดียว เยอะเยอะ, เตี้ยวหนูกัด เตี้ยวลูกขโมย, หรือว่า

ถูกอย่างอื่นๆ มันมีอยู่เป็นประจำ ประจำคน ประจำวัน, จึงต้องพูดว่า โอกาสที่จะบรรลुพระอรหันต์นั้น มีอยู่เป็นประจำวัน ประจำคน ประจำวัน มีอยู่เสมอ มีอยู่พร้อม. แต่คนโง่ๆ เหล่านี้ ไม่ยอมรับเอาโอกาสนี้ รับเอามาเป็นความทุกข์ทั้งนั้น, รับเอามาแต่สำหรับจะเป็นตัวความทุกข์, ไม่รับเอามาแล้วก็เป็นโอกาสที่จะดับทุกข์. พอสัญเสีย แล้วก็ด่ากัน ร้องไห้กัน อะไรกัน ก็ตามเรื่องตามราว, หรืออย่างน้อยก็มาอึดอัดกลัดกลุ้มอยู่นอนไม่หลับ มันก็ไม่ได้อะไร ก็เลิกกันเท่านั้นเอง.

ฉะนั้นถ้าเราทำให้ถูกวิธี ตามแบบของพระพุทธเจ้า หรือพุทธศาสนานี้มันต้องให้เป็นที่น่าพอใจที่แน่นอนว่า ทุกคราวที่มีการสูญเสีย จะต้องมีการเพิ่มขึ้น ในทางที่ดี ที่สูง ที่ถูกต้อง คือฉลาดขึ้นทั้งนั้น. ทุกคราวที่มีการสูญเสีย จะมีความฉลาดขึ้นให้ได้ ก็หมายความว่า ให้มีกิเลส เบาลงลงไป ทุกคราวที่สูญเสีย, อุปาทานว่า ตัวกูว่าของกูนี้ จะเบาลงลงได้ ทุกคราวที่มีการสูญเสีย. ฉะนั้นถ้าไม่ทำอย่างนั้น มันก็กลับตรงกันข้าม, มันจะกลับเพิ่มขึ้นทุกคราวที่สูญเสีย : เป็นคนขี้โมโหโทโส เป็นคนโรคจิต เป็นคนโรคประสาท เป็นคนบ้า เหมือนกับนางคนนั้นก็ได้ ในที่สุด.

แล้วดูเถอะ เด็กหรือคนที่เป็นบ้า เทียวเป็นบ้าอยู่นะ, ถามเรื่องราวดูเถอะ มันมาจากว่าการที่ไม่ยอมรับโอกาสอย่างนี้ทั้งนั้น. มันรับมาเพื่อจะเป็นทุกข์มันจึงได้แต่อย่างนี้, ไม่มีใครสอนให้ถูกวิธี ที่จะได้รับมาในฐานะเป็นการศึกษาสำหรับฉลาด. แล้วมันเป็นบาปกรรมของคนสมัยนี้ ของคนสมัยนี้ ที่มันไปหันหลังให้

ของดีๆ ของบรรพบุรุษของไทยเรา, ไปเดินตามกันฝรั่ง, ไปมีการศึกษา ความคิดความต้องการอย่างฝรั่ง, แล้วก็ละทิ้งของดีๆ ของไทยโบราณของเรา, มันจึงได้เป็นบ้ามากขึ้นๆ เป็นโรคจิตมากขึ้น เป็นโรคประสาทมากขึ้น.

เพราะว่าวัฒนธรรม หรือศาสนาของเรา ที่มาเป็นวัฒนธรรมนี้ มีแต่การให้: ต้องรับในลักษณะที่ถูกต้อง จึงไม่เป็นบ้า. เมื่ออะไรสูญเสียไป ปู่ย่าตายายของเราคิดไปในทำนองว่า ชาตีก่อนเราเคยเอาของเขา, หรือว่าเราไม่ได้ทำบุญไว้ มันไม่อยู่กะเรา, มันก็รู้สึกที่ไม่เป็นบ้าเท่านั้น. เดียวนี้เด็กสมัยใหม่คิดอย่างนี้, พอสูญเสีย ก็น้อยใจอย่างนั้นอย่างนี้, โมโหโทโสขึ้นมา จะแก้แค้น หรือจะเป็นความหรืออะไรก็ตาม ไม่คิดอย่างนี้. อย่างดีที่สุด ก็คิดว่าโชคไม่ดี เทวดาไม่ช่วย, ไปอ้อนวอน ไปดูโชคดูอะไรกัน. นี่มันโง่ โง่อย่างที่สุดของมัน หรือบางทีก็โกรธ หรือต่อสู้อย่างหนึ่งฆ่าตัวตายในที่สุด, เมื่อทำอะไรไม่ได้ ยอมฆ่าตัวตาย.

นี่ถ้าเด็กๆ ของเรา หันไปหาวัตถุนิยม เหมือนพวกฝรั่งที่เล็งเอาวัตถุนิยมเป็นหลัก, ไม่เอาเรื่องจิตใจเป็นหลัก คือว่าวัตถุนิยมเอาวัตถุที่ได้กินได้ใช้เป็นหลัก, ถ้าได้วัตถุก็ดี ถ้าไม่ได้ก็ไม่ดี ฉะนั้นจึงไม่ยอมให้อภัย ไม่ยอมสลัดออกไป.

เมื่อมีอะไรเกิดขึ้น ว่าไม่เป็นไร, ไม่เป็นไร นี่มันดินะ ไม่เป็นไรนี่มันดี คือไม่โกรธ คือไม่ต้องการตอบแทน. เมื่อเกิดการสูญเสียอย่างหนัก เช่นคนที่รักอย่างยิ่งตายลงอย่างนี้ ลองคิดดู, พอมีการสูญเสียอย่างหนัก อะไรก็ตาม ปู่ย่าตายายของเราเคยพูด

หรือเคยสอน ให้คิดให้หนักว่า กรรม, เพราะกรรม, ว่ามันกรรม, มันเป็นเรื่องของกรรม คือผลของกรรม หรือเป็นกรรม. พวกที่ถือศาสนาอื่น ก็เอาพระเจ้า God ร้องออกมาว่า God คือพระเจ้า พระเจ้าช่วย, หรือว่าพระเจ้าต้องการ หรือว่าพระเจ้าบังคับให้เป็นอย่างนั้น เขานึกถึง God แต่พวกเรานี้ก็นึกถึงกรรม คำพูดคำเดียวที่จะหลุด ออกมาก็คือ กรรม, หมายความว่า ทำอะไรไม่ได้, แก้ไขไม่ได้ ต้องไปตามกรรมมันก็เลิกกัน ก็ไม่เป็นบ้า.

นี้ธรรมเนียมของคนไทยวิเศษที่สุด ในการที่ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ก็หลุดออกมาจากปากว่า นี่เป็นเรื่องกรรม, มันเป็นกรรมของเรา หรือว่ากรรมของเขาก็ได้, เป็นเรื่องกรรมก็ไม่ต้องเสียใจ และก็ไม่ต้อง ตีใจด้วย. แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่อย่างนั้นเสียแล้ว เด็กๆ เดี๋ยวนี้ไปตามสมัยใหม่, ไปบ้าอย่างพวกสมัยใหม่, เป็นเรื่องต้องสู้, เป็นเรื่องจะต้องสู้จนตาย หรือว่าจะนั่งร้องไห้ยังดีกว่า, ยังดีกว่า มันมีความพอใจที่จะนั่งร้องไห้

ถ้าคำว่ากรรม นี่คือคำว่า ไม่เป็นไร, หรือว่า ช่างมันเกิด, หรือไม่เป็นไร หรืออะไรก็ตาม ช่างเกิด ไม่เป็นไร. นี่หมายความว่า เมื่อมันมองเห็นว่าเป็นกรรม แล้วมันก็ต้องช่างเกิด ไม่เป็นไร, หยุดกัน. เรื่องนี้ไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องมีอะไร. นี่ทำให้คนดีขึ้นๆ ในทางธรรมะ โดยไม่รู้สีก้าว, ให้คนเหล่านั้นสูงขึ้นๆ ในทาง ธรรมะ โดยไม่รู้สีก้าว, ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยของเรา แต่โบราณมันเป็นอย่างนั้น.

แต่เดี๋ยวนี้คนไม่เอาอย่างนี้, ไปเอาอย่างสมัยใหม่ นิยม

ฝรั่ง ซึ่งนิยมวัตถุทั้งนั้น ได้วัตถุแล้วเป็นดี, ไม่ได้ก็ต่อสู้อย่างเต็มที่ ต่อสู้ไม่ได้ฆ่าตัวตาย. มันก็ไม่มีอะไร, มันเป็นชีวิตเหมือนกับแมลงเม่า เป็นของที่เกิดมาเหมือนกับแมลงเม่า ไม่มีความหมายอะไร, ตายได้ง่ายๆ ไม่ได้ใช้ให้มันเป็นประโยชน์ที่สุดกันเลย.

เมื่อเกิดเรื่องน่าเศร้า พวกฝรั่งเขาร้อง alas ! alas ! อะไรก็ตามใจ แล้วไม่รู้ว่าจะไร ผมก็ไม่รู้จะไร. แต่เราร้องว่า พุทฺโธ คำว่าโธ นั่นแหละคือคำว่าพุทฺโธ, คนบ้าๆมันไปเปลี่ยนเป็น พิธฺ พิธฺ อะไรเสีย มันเป็นพิธฺพิธฺถึงอะไรไปเสีย คำเดิมเขาว่า พุทฺโธ พุทฺธัง อนิจจัง อนัตตา อย่างนี้ เมื่อเกิดอะไรที่น่าเศร้าขึ้นมา แล้วเด็กๆ บ้าๆ ได้แต่ พิธฺ พิธฺ อนิจจัง อนัตตา จนไม่รู้ว่าจะไร, เป็นพิธฺพิธฺ แล้วมันเสียเวลา เสียที่ที่ปญฺญาตายายเขาทำไว้ดี.

เมื่อมีเรื่องเศร้าเกิดขึ้นก็ต้อง พุทฺโธ พุทฺธัง อนิจจัง อนัตตา. พวกคนชาติอื่นอย่างที่เขาถือพระเจ้า เขาต้องพร่ำถึงพระเจ้า, พร่ำถึงโชค ถึงเทวดา ถึงกรรม ถึงโชคชะตาอะไรก็หมดแท้. เราพร่ำถึงกรรม พร่ำถึงพุทฺโธ ซึ่งมีความหมายถึงผู้รู้ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พุทฺโธ พุทฺธัง. อย่าไปเปลี่ยนเป็น พิธฺ พิธฺ เสียช.

มันก็โทษใครไม่ได้ เปลี่ยนจนไม่รู้ว่าจะธรรมนิยมเดิม ของบรรพบุรุษปญฺญาตายายเป็นอย่างไร. ใครรู้อย่างไร พิธฺ พิธฺ มันหมายความว่าอะไร? เพียงแต่โธ โธ เฉยๆ มันก็ไม่ค่อยจะรู้ มันเพี้ยนมาจากพุทฺโธ เหลือแต่โธ, แล้วโธเปลี่ยนเป็นโธ แล้วเป็นโถ เป็นอะไรไปเลย แล้วจึงเอามาใช้เป็นเรื่องชวนหัว เรื่องตลกคณทองเรื่องอะไรไปเลย. ความวิเศษก็สูญหายหมด มันก็สมน้ำหน้า คน

เหล่านี้ ต้องมีแต่ความทุกข์ เพราะไปทำลายสิ่งที่เขาทำไว้ดี.

ที่พูดมานี้ เดี่ยวจะเลือนจะเพี้ยนกันหมด ปุ่ยาตาทายบรรพบุรุษทำไว้ดีแล้ว; ถ้ามีอะไรเกิดเป็นการสูญเสียอย่างหนัก ลูกตาย ผัวเมียตายจาก อย่างพระเทศน์นั้น ให้ต้อนรับสิ่งนี้ด้วยคำ : ว่ากรรม หรือพุทฺธัง พุทฺโธ อนิจจัง อนัตตา อะไรก็ตาม เป็นการรับมาเพื่อเป็นการให้ทาน, รับมาเพื่อเป็นการบริจาคอย่างใหญ่หลวง ที่สุดแห่งตัวกู-ของกูได้, ไม่รับเอาเข้ามาเพื่อเป็นทุกข์ เพื่อร้องไห้. เขาทำไว้ดีแล้ว ว่าให้ฉวยโอกาส เหมือนว่าดกกระไดพลอยโจน, ตกกระไดหรือพลอยกระโจนอะไรก็ตาม; แม้เป็นคำที่เลวหรือเป็นคำที่แสดงความโง่ ก็แสดงความฉลาด เมื่อมันต้องตกแล้วให้มันถึงเสียเลย โดยวิธีที่ถึงเสียเลย. แม้ถ้ากรรมตามมันไม่ยอมลงมา นี่ไม่ยอมให้ทาน แต่นั่นมันก็ไม่ยอมลงมา, เมื่อมันตกกระไดหมายความว่า มันต้องลงแน่แล้ว แล้วเราก็ต้องกระโจนให้ถูกวิธี ให้ถึงเสียเลยโดยปลอดภัย. เมื่อมีการสูญเสียอย่างหนักเกิดขึ้นแล้ว ก็คือกระโจนให้ถูกวิธี, ให้กลายเป็นการบริจาคทานที่สูงสุด, ให้เป็นเรื่องการเสียสละที่สูงสุด มันก็เลยได้ผลที่แท้จริงมากมายได้ในขณะนั้น.

ถ้าจะเอาเรื่องปฏาจาราเป็นหลัก ก็แปลว่า เขาก็ต้องลงทุนด้วยผัว ด้วยลูก ด้วยบ้าน ด้วยเรือน ด้วยญาติพี่น้องอะไรต่างๆ หมดนั้นเลย เพื่อซื้อความหลุดพ้นเป็นพระอรหันต์อย่างเดียว. ตอนสุดท้ายเขาซื้อมันได้ เพราะว่าเขากลับได้โดยการช่วยเหลือของพระพุทธเจ้า. เมื่อเขาไม่ยอมซื้อมัน เขาก็บ้า นี่คือการ

ของการที่ตัวกู-ของกู ไม่ยอมทำ, ทานที่ตัวกู-ของกู ยอมทำ ก็มี แต่จะเอา เอาแล้วก็เป็นบ้า มันก็ได้บ้ามาเท่านั้นเอง.

นี่ทานของตัวกู-ของกู ที่ไม่ได้อะไร เรียกว่าไม่ได้อะไร อย่างได้มาก็คือความบ้า หรือความตายในที่สุด, ส่วน**ทานของปัญญา คือปัญญามันทำเพื่อเซ่นฆ่าตัวกู-ของกูนี้ มันได้หมด ได้ทั้งหมด** แต่มันเป็นทานที่ตัวกู-ของกู ไม่ยอมทำ.

ฉะนั้น ท่านผู้ใดคนใดคนหนึ่ง ที่ชอบสงวนไว้ซึ่งตัวกู-ของกู ยกหูชูหางเร่ร่อนอยู่นี้, จะมีทุกข์มาก. ระวังเรื่องนี้ให้มากนะ. แล้วถ้ามีตัวกู-ของกู เป็นเจ้าเรือนอยู่อย่างนี้แล้ว มันไม่ยอมทำ อย่างนั้นดอก, มันจะทำแต่สิ่งที่ทำให้บ้า ให้ตายในที่สุด, ไม่ยอมรับการให้ทานอย่างถูกต้อง แล้วก็เพื่อลี้หนีแห่งตัวตน และก็เพื่อความว่าง.

ให้ทานด้วยปัญญาเป็นโอกาสสลัดกิเลส.

นี่พิจารณาดูให้ดี แล้วจะได้ค่อยๆ หมดยาพิษในตัวกู-ของกู จะได้ปล่อยให้มันตายไปเสียบ้าง ให้มันร่อยหรอไป ด้วยการให้ทาน. ให้ทานอะไร? ก็ให้ทานตัวกู-ของกู นั้นแหละออกไป. ใครผู้ให้ทาน? ก็สิ่งที่ตรงกันข้ามกับตัวกู-ของกู ก็คือ**ปัญญา คือความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องนี้มันให้** พุทกันหลายสิบครั้งแล้วว่า เมื่อใดตัวกูเข้ามา ปัญญาออกไป, เมื่อใดปัญญาเข้ามา ตัวกูออกไป มันอยู่อย่างนี้. ฉะนั้นทานที่ทำในขณะที่มีตัวกู-ของกู มันก็เพื่อบ้า, แล้วทานที่ทำในขณะที่ปัญญามีตัวกู-ของกู ออกไปแล้ว, ทานนี้ก็ เป็นไปเพื่อตัดกิเลส เพื่อถึงที่สุดแห่งการดับทุกข์.

ฉะนั้นขอให้ฝึกฝนอยู่เป็นประจำวัน ทุกเวลาในที่ ทุกชั่ว
 โมง ไม่ว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร ถ้าทำลงไปแล้ว ก็ขอให้ทำเพื่อทำ
 ลายตัวกู-ของกู, คืออย่ารับเอาอะไรมาเป็นตัวกู-ของกู, เพื่อตัวกู-
 ของกู, แม้แต่คำว่า ขอบใจ จากใครก็ตาม, ละนิสัยนั้นไปเสียเถิด,
 ละวัฒนธรรมบ้าง ไป เสียที. **ที่ทำอะไรก็ต้องเอาตอบแทนนี้ เลิก**
กันเสียที. ถ้าเขาขอบใจ ก็ขอบใจ; เราจะขอบใจเสียอีก เพราะว่า
 เขาทำให้เราได้รับสิ่งที่มีประโยชน์สูงขึ้นไปกว่า. เราไม่ต้องรับ
 ความขอบใจ จากคนที่ได้รับอะไรของเรา หรือใช้ให้เราทำอะไร;
 แต่เรากลับจะขอบใจเขา ว่าเขาได้ทำให้เรา เกิดโอกาส มีโอกาสที่
 เราจะทำบทเรียนอันนี้. **ฉะนั้นเราควรจะขอบใจขโมย หรือว่าขอบใจ**
คนที่มาทำให้สูญเสีย เพราะว่าเขาได้มาทำให้เกิดโอกาส ที่เราจะทำ
 บทเรียนบทนี้. ถ้ามีเรื่องสูญเสียเกิดขึ้น ถูกขโมยก็ตาม ถูกอะไร
 ก็ตาม ก็ควรจะขอบใจคนนั้น.

นี่คือวิธีที่จะทำให้เกิด สิ่งที่เราเรียกว่า ทาน หรือการบริจาค
 ตัวตน เพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน ในโอกาสอันกะทันหัน, ใน
 โอกาสพริบตาเดียวก็ได้, ก่อนแต่ที่จะตายเสีย, หรือก่อนแต่ที่จะ
 เป็นบ้าเสีย. เพราะบางอย่างมันจะต้องเป็นไปถึงต้องเสียชีวิต คือ
 เรื่องอะไรมันเกิดขึ้น ที่ทำให้เราจะต้องตายนั้น, **เราก็จะต้องเตรียม**
ตัวพร้อมที่จะสลัดออกไปก่อนการหายใจครั้งสุดท้าย ก่อนการตาย.

สมมติว่ามีใครมายิงเราโป้งป้าง แล้วจะต้องตายใน ๒-๓
 นาทีนี้ ก็ไม่มีปัญหาอะไร, มันจะต้องสละทุกอย่าง ไม่ว่าจะนึกถึง
 ว่าใครยิง หรือยิงทำไม หรือว่าจะต้องแก้แค้นตอบแทน, หรือว่า

จะกลัวตาย หรือจะเสียใจ หรือจะเป็นทุกข์, นี่มันไม่จำเป็นดอก **ต้องถือว่าเป็นโอกาสสำหรับสลัดออกไป ซึ่งตัวกู-ของกู, อันดับสุดท้าย อันดับสูงสุด อันดับสุดท้าย.**

และถ้าเก่งกว่านั้น ก็ควรจะทำไปอีกหน่อยหนึ่ง: อย่าง มหาตมะคานธีพูดเมื่อถูกยิงว่า *อย่าเอาความผิดแก่เขาเลย*; เมื่อมหาตมะคานธีถูกยิง พูดว่าอย่าเอาความผิดแก่เขาเลย แล้วก็ตาย, แต่คนข้างหลังจะปฏิบัติตามหรือไม่ ไม่ทราบ; แต่ด้วยความประสงค์ของมหาตมะคานธี, คือบุคคลที่เสียสละไว้ก่อนหน้าแล้ว. คนชนิดนี้ คนที่มีจิตใจชนิดนี้, **เป็นคนที่เสียสละไว้ล่วงหน้าแล้ว** ก่อนหน้าแล้ว. ชีวิตก็ตามอะไรก็ตาม ไม่มีที่จะคิดค่าเป็นของกู-ตัวกู อะไรแล้ว, มีแต่ว่า คนอื่นจะถูกเขาจับไปลงโทษแล้วอย่าไปเอาผิดกับมันเลย. นี่เขาทำได้อีกถูกต้องที่สุดแล้ว ทำตามวิธีของเขา.

เดี๋ยวนี้ ใครมามองหน้าเท่านั้น นี่ไม่ใช่ผมแก้มงพุดนะ เดี่ยวนี้เพียงแต่ใครมามองหน้าเท่านั้น มันแยแล้ว, ตัวกู-ของกูยกหูหูทางรำขึ้นมา, แล้วจะชกปากนั้น. นี่มันไกลกันอยู่เท่าไร, คิดดูเถอะ นี่มันไกลอีกมาก. ฉะนั้นการที่ได้บวชเข้ามาเป็นพระเป็นเณร ต้องระวังให้ดีในเรื่องนี้ **"ตะสังสอนมันเสียสักทีอย่างนี้"** ไม่ใช่คำพูดของพระของเณร, เป็นคำพูดที่เลวที่สุด เกินกว่าจะเป็นพระเป็นเณร; เพราะว่าเรากำลังพูดถึงความเสียสละ, ความให้อภัยไม่มีเหลือ, ให้อ้อโอกาสนั้น, เปลี่ยนเป็นทำลายตัวกู-ของกู.

ฉะนั้นถ้ามีใครมามองหน้าอย่างเหยียดๆ หยามๆ นี่

คุณจะทำอย่างไร? คุณจะปฏิบัติอย่างที่ผมว่าหรืออย่างไร? ถือว่าเป็นโอกาสสำหรับปฏิบัติเพื่อทำลายตัวกู-ของกูได้อย่างไร: ถ้าทำได้ก็วิเศษมาก เพราะมีคนมองหน้าบ่อยๆ, แล้วมายั่วโทสะที่สุดสำหรับบางคน. นี่มันก็ต้องใช้วิธีอย่างที่พูดกันมาแล้วมากมาย, ว่าสิ่งเหล่านี้มันอย่างนี้เอง, คนนั้นเป็นคนที่ควรสงสาร, คนที่มาทำอะไรเรา มาล่วงเกินเรา หรือมาทำอะไรเรา มันน่าสงสารตรงที่ว่าเขามีความโง่ มีกิเลสหรือมีความโง่, ความโง่ของเขาก็กิเลสของเขาทำ, ทำอาการอย่างนั้น ไม่ใช่เขาทำ. นี่เราจะไปกีดกันกับกิเลสหรือความโง่ของเขาได้อย่างไร มันยิ่งกว่าหมาอีกกระมัง. คือถือว่ากิเลสหรือความโง่นี้มันแลวกว่าหมา, หมากัด เขายังไม่กัดตอบหมาเลย. นี่ถ้าหากิเลสหรือความโง่ของใครจะมากัดเรา เรากัดกับมันไม่ได้.

นั่นแหละคือโอกาสที่ว่า จะผสมโรงผสมรอย หรือฉวยโอกาสนั้น ทำให้เป็นการบริจาต คือการให้อภัย, หรือว่าการเมตตาปราณีไปเลย ถ้าเราทำได้. ถ้าทำได้ก็เป็นการให้อภัยที่แท้จริง, เมตตาปราณีที่แท้จริง, การเสียสละความยึดถือมานะทิฐิอะไรได้จริง. แล้วถ้าไม่ถือเอาโอกาสอย่างนี้ แล้วจะเอาโอกาสอย่างไร? มันมีที่ไหน? โอกาส โอกาสอื่นมันจะมีที่ไหน? มันได้แต่นั่งโกหกเท่านั้น นั่งท่องเมตตาสสูตร นั่งท่องอะไร ท่องๆ อยู่ นั่นมันเป็นไปไม่ได้, มันได้แต่พูดแต่ปาก หรือว่าเพียงแต่คิดว่าจะไม่ทำ แต่แล้วมันทำไม่ได้ มันทำอยู่. สิ่งที่มันจะช่วยให้เราทำได้จริง ก็คือสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่เราเข้าไปในลักษณะที่ทำให้เกิดตัวกู-ของกู, ยกหูชูหางเข้าใส่ แล้วเรา

ต้อนรับในลักษณะที่ตรงกันข้าม, มันก็ได้เท่านั้นเอง, มันมีเท่านั้นเอง.

นี่ขอให้ทุกๆ คนนี้ ช่วยสนใจไว้ เพราะว่า คุณจะหาอ่านจากหนังสือไม่ได้เรื่องอย่างนี้, หรือคำพูดชนิดนี้ หาอ่านจากหนังสือไม่ได้, ในพระไตรปิฎกเขาก็ไม่พูดรูปนี้, ไม่เขียนรูปนี้, เขาเขียนไปตามระเบียบ ไปตามธรรมดา เป็นระเบียบ เป็นธรรมดา เป็นอย่างที่ว่า แล้วก็ว่าผมเล่นสำนวน พูดพลิกแพลงอะไรก็ได้. แต่ว่าถ้ามันมีประโยชน์แล้วก็ขอให้ถือว่า มันได้ประโยชน์แล้ว, เอาตรงที่มันได้ประโยชน์ในการที่จะทำลายกิเลส ก็ใช้ได้แล้ว พูดจริงไม่จริง ก็อย่าไปคิดมันนัก แต่ถ้ามันทำลายกิเลสได้, ก็เอาเถอะ นั่นแหละมันถูกต้อง.

อย่าฝังตัวอยู่ในความมืดสีขาว.

มันไม่มีประโยชน์ดอก ที่ว่าเราจะมาอยู่ด้วยกันที่นี่ ถ้าหากว่าไม่รับเอาสิ่งที่ไม่ดีในหนังสือ, ถ้าคุณไม่ยอมรับเอาสิ่งที่ไม่ดีในหนังสือ แล้วไม่มีประโยชน์อะไร ที่จะมาอยู่กันที่นี่: เพราะว่าหนังสือไปอ่านที่ไหนก็ได้, ไปอ่านเอาเองจากหนังสือได้. ฉะนั้นถ้ามันจะคุ้มกับการที่มาลำบากอยู่ที่นี่ มันก็ต้องได้รับสิ่งที่ไม่อาจจะเขียนเป็นหนังสือ หรือไม่มีในหนังสือ หรืออะไรทำนองนั้น หรือมันเป็นประสบการณ์ชนิดที่ไม่อาจจะบรรยายเป็นตัวหนังสือ.

นี่มันคือการช่วยดึงตัวออกมาเสีย จากการจมลงไปในหนังสือ. คนส่วนมากกำลังบ้าหนังสือ, กำลังจมลงไปในหนังสือ,

จมลงไปในทะเลของหนังสือ. นี่ผมต้องการจะกระชากตัวออกมา, อย่างจมลงไปในทะเลของหนังสือ ของปริยัติ หรือของอะไรทำนองนั้น. นี่ดูเถอะ มันจมลงไปแล้วถึงคอ ถึงอะไรแล้ว มันก็แย่แล้ว, ก็ไม่ได้อะไร นอกจากการรวนเวียน อยู่ในความมืดสีขาว, ตั้งใจว่าจะเรียกอันนี้. ความมืดสีขาว คือความบ้าหนังสือ นี่ควรจะคอยออกมา ที่ความสว่างที่แท้จริง, หนังสือมันทับถมเข้าไป มันจึงเป็นความมืด, กว่า จะถอยออกมาได้นี้แย่. ถ้าผมจะช่วยคนอื่นในลักษณะที่ดีที่สุด ก็ไม่มีอะไร นอกจากจะดึงออกมาจากความมืดชนิดนี้: เพราะเดี๋ยวนี้ในโลกนี้มีหนังสือมากขึ้นๆ ทั้งโลก แล้วมันกำลังฝังลงไป ในหนังสือ ให้เสียเวลาจนตายเปล่าไปทำนองนั้น.

เราเอาตัวรอดกันให้ได้ก่อนตาย อย่าไปจมหนังสือตาย. ถ้าอ่านหนังสือมันต้องเพื่อถอนตัวออกมาจากหนังสือ, อย่าอ่านหนังสือเพื่อฝังตัวจมลงไปในหนังสือ, คืออ่านหนังสือ เพื่อรู้เท่าหนังสือ อย่าให้หนังสือมันหลอกได้. ถ้าอ่านพระไตรปิฎก, สมมติว่าอ่าน พระไตรปิฎก, ก็ต้องรู้จักถอนตัวออกมาจากพระไตรปิฎกที่เคย ยึดมัน ถือมัน ให้มีความหลุดพ้นดับทุกข์ได้. นี่หวังจะเป็นพระไตรปิฎกที่ถูกต้องของพระพุทธเจ้า. ถ้าไม่อย่างนั้นเป็นหนังสือบ้าๆ บอๆ ที่คนชั้นหลังทำเพิ่มมากขึ้นๆ นำเวียนหัว.

การจมลงไปในหนังสือ เป็นการเพิ่มตัวกู-ของกู, เพิ่มตัวกู-ของกู, กูรู้มาก, กูรู้ว่าใคร เรียนนานกว่าใคร, อะไรกว่าใครนี้. มันเป็นเรื่องตัวกู-ของกูหนักเข้าไปอีก, แล้วมันก็เสียสละยาก. ฉะนั้น ผู้เรียนปริยัติมากๆ จึงไม่มีโอกาสรู้ธรรมะที่แท้จริง, ได้รับจ้างขาย

ลมๆ แล้งๆ, เทียวสอนความรู้ต่างๆ ลมๆ แล้งๆ, ได้ตำแหน่ง ได้เงินเดือนสูง ได้ลูกได้เมีย ได้อะไรไปตามเรื่องตามราวไป. นี่ พวกที่สอนหรือพวกอะไรก็เป็นอย่างนี้. ไม่ช่วยทำให้ของจริง ของพระพุทธเจ้าปรากฏออกมา, แต่ช่วยกันจับคนฝังลงไป ใน หนังสือ, ฝังลงไปในการรู้ของปริยัติ, จับคนฝังลงไปใต้หนังสือ ใต้ปริยัติ ได้อะไร.

เพราะฉะนั้นคนสมัยนี้พูดกัน ๑๐๐ ชั่วโมงก็ไม่รู้เรื่อง พูดกันหลายปีก็ไม่บรรลุพระอรหันต์, ไม่เหมือนคนสมัยโน้น ที่ พูดปริบตาเดียว ก็บรรลุพระอรหันต์. อย่างนางบำคณนี้หายบ้า, แล้วคนอื่นอีกมากมาย ที่ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ไม่กินนาฬิกาก็เป็นพระ อรหันต์ ก็มีมาก; เพราะว่าคนเหล่านั้นไม่ได้เมาหนังสือ, ไม่ได้ฝัง ตัวเองอยู่ภายใต้หนังสือ ภายใต้ความรู้ปริยัติ. เขามีหูตาสว่าง ไม่มี ความมืดสืขาว, ไม่มีความมืดสืขาว มันจึงมีแสงสว่างที่แท้จริง แล้วฟังรู้เรื่อง, แล้วไม่กินาฬิกาก็บรรลุเป็นพระอรหันต์, ขนาดหนักถึง กับเป็นบ้า เขาก็ไม่เคยเมาหนังสือ. ฉะนั้นระวังให้ดี เดียวนี้มันเป็นยุคที่เรา กำลังมีปัญหาหนัก เรื่องหนังสือหรือความรู้ มันทำให้เราหลงทาง, ทำให้เราวนเวียน จนไม่รู้จะออกทางไหน.

ค่าง่ายๆ อย่างที่ว่านี้ ให้ทานให้เป็น ให้ทานให้ถูกต้อง, ให้ทานให้เป็นอย่าเป็นให้ทานของตัวกู-ของกู ให้เป็นให้ทาน ของสติปัญญาที่ฆ่าตัวกู-ของกู. หัวข้อ ๒ หัวข้อที่ว่านี้ เป็นกระตุก ของเรื่องที่พูดวันนี้ ว่าทานที่ตัวกู-ของกู ขอบให้กันนักนั้น. ไม่ได้ อะไรเลย, ไม่มีอะไรเลย ไม่ได้อะไรเลย สูญเปล่า. ทานที่ตัวกู-ของ

กู ไม่ประสงค์จะให้ นี้ จะได้หมด, จะได้มรรค ผล นิพพาน. หัว
ข้อของเราเป็นอย่างนี้, คำอธิบายเป็นอย่างนี้ และการปฏิบัติก็เป็นอย่างนี้
จะปฏิบัติได้หรือไม่ก็ตามใจ.

เรื่องนี้ผมก็ไม่อยากพูดแล้ว ว่าใครจะปฏิบัติได้หรือไม่
หรือกำลังปฏิบัติ, มันเป็นเรื่องที่ที่ผมจะต้องพูด, ไม่ต้องการรुक้า
เข้าไปในสิทธิของคนอื่น ในขอบเขตของผู้อื่น. บอกได้แต่ว่า ข้อ
เท็จจริงมันเป็นอย่างนี้ จากประสบการณ์ ส่วนตัวของผมก็ได้หลาย
สิบปีแล้ว, เวลามันล่วงมาหลายสิบปีแล้ว ที่เกี่ยวข้องกับอยู่กับ
หนังสืออย่างมากมายเกี่ยวข้องกับคน เกี่ยวข้องกับความสุขความ
ทุกข์ ความได้ความสูญเสีย จนอาจจะคุยโตได้ว่า ผมมีการได้
มากกว่าพวกคุณ, มีการสูญเสียมากกว่าพวกคุณ. ฉะนั้นผมก็ควร
จะฉลาดกว่าในเรื่องนี้ จึงเอาอะไรมาพูดตามเรื่องจริง ที่เคยประสบ
มาแล้ว. เคยเจ็บปวดรวดร้าวมาแล้ว เคยร้องไห้มาแล้ว; เคยอะไร
เหมือนๆ กับที่เขาเคยทำกันมาแล้ว กระทั่งเคยฉลาดขึ้นมา, ฉลาด
ขึ้นมา จนถึงกับรู้จักซ่อนกลมัน หรือว่ากลับมันให้หน้ามือเป็นหลัง
มือว่า, หรือว่าถือโอกาสของความสูญเสีย ทำให้กลายเป็นการได้สิ่งที่
สูงสุดได้ มันก็ไม่มีปัญหา. ฉะนั้นการที่เกิดมาชาติหนึ่ง มันก็ไม่มี
ปัญหาอะไร เหลือที่จะต้องลำบากยุ่งยากใจ ให้มันได้แต่เพียงเท่า
นี้ก่อน, อย่าเพ้อพูดมากกว่านี้ เดียวมันจะยุ่งอะไรมากกว่านี้ ก็
เป็นการดีแล้ว.

ฝังตั้งใจปฏิบัติ มิใช่รู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด.

ที่นี้มันก็เหลือแต่ว่าเรื่องพูดนี้มันง่าย แต่เรื่องทำมันยาก แต่ว่ารู้ไว้ดีกว่าไม่รู้, รู้หนทาง รู้แนวทาง รู้อะไรไว้ ดีกว่าที่ไม่รู้อะไร เสียเลย, แล้วรู้นี้ก็เพื่อป้องกันการจมลงไปในหนังสือด้วย คือการจมลงไปในโคลน ในหลุมลึกที่เต็มไปด้วยโคลน, แล้วมันจะเดินไม่ขึ้น มันจะเดินไม่ขึ้น ยิ่งเดินมันยิ่งจมลงไป โคลนมันเข้าจมูก เข้าหูเข้าตาก็กะแล้ว. **วิชาความรู้** ก็อย่าไปทำเล่นกับมัน, ถ้ามันท่วมหัว มันก็เอาตัวไม่รอด. ความรู้ ระวังอย่าให้มันท่วมหัว เขาพูดไว้ดี, ถ้าความรู้ไม่ท่วมหัวไม่เป็นไร, ถ้าความรู้ท่วมหัว แล้วเป็นเอาตัวไม่รอด เพราะมันอุดตา อุดหู อุดจมูก อุดปาก ทำอะไรได้ เหมือนเราก็จมโคลนขนาดนั้น, คือว่าจิตใจต้องอยู่เหนือความรู้ไว้เสมอ, อย่านำความรู้ท่วมจิตใจ. **ความรู้** ปรียัตติด้วยแล้วยิ่งแล้วใหญ่ เต็มไปด้วยสิ่งยั่วยวนความไพเราะก็มี ความอะไรก็มี หนทางที่จะได้ลาภได้ชื่อเสียงก็มี, ล้วนแต่เป็นอันตราย.

ฉะนั้นให้บริจาคนั้นออกไป, **ให้บริจา** เกียรติ กาม ภิน อะไรนี้ ออกไป ออกไป, มันไม่ท่วมหัว จึงจะเป็นการให้ทานที่ถูกต้องจริง. เหมือนกับที่ว่ามาอย่าให้เป็นการค้า ลงทุนค้า เอากำไร มากเกินควร ให้ออกไป ได้เพื่อนฝูงมาหลายคนให้ออกไป, ได้หน้าได้ตามาเบ้อเร่อ ให้ออกไป, ได้สวรรค์วิมานมาเป็นไม่มีสิ้นสุด เป็นเรื่องค้ากำไรเกินควรทั้งนั้น ให้ออกไปให้หมดไป, ให้ออกไปให้หมดไป ให้ออกไป ให้หมดไป. **ให้หมดตัวกู-ของกู**, มันว่าง เข้าๆ, ว่างเข้าๆ นี่จึงจะได้รับสิ่งที่ประเสริฐสุด ไม่ใช่การค้ากำไรเกิน

ควร. นี่เป็นการกระทำตรงไปตามความมุ่งหมาย, ตามวัตถุประสงค์ของพุทธศาสนา คือสิ้นสุดแห่งการว้ายเวียน สิ้นสุดแห่งความทุกข์, มันต้องทำอย่างนี้. ถ้ามาค้ากำไรเกินควรอยู่แล้ว มันจะไปไหนละ มันก็วนเวียนอยู่ที่กำไร, มันต้องการกำไรไม่มีที่สิ้นสุด.

นี่ไม่ต้องกลัวดอก ที่จะไปเอาค้ากำไรเกินควรนี้ มันเอาได้ง่ายๆ มันเป็นอยู่แล้ว มันเป็นมามากมายแล้ว, มันเป็นนิสัยสันดานอยู่แล้ว ไม่ต้องกลัวว่าจะทำไม่เป็น, หรือไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ได้, มันมีแต่จะเกินเท่านั้น. แม้ในวินัยก็ยังห้ามไว้ ไม่ให้ภิกษุทำการแลกเปลี่ยน เพื่อหากำไรในทางวัตถุ, วินัยก็ห้ามอยู่แล้ว. นี้อรรมะก็ยิ่งสูงไปกว่าวินัย แล้วเมื่อลงทุนบาทเดียวได้วิมานหลังหนึ่ง ก็ไม่ใช่เรื่องธรรมวินัยแน่ๆ. ไปศึกษาเรื่องโคตมสูตร ตัดสินธรรมวินัยดูก็แล้วกัน.

เรื่องทานนี้ก็เป็นเรื่องทำให้สิ้นตัวกู-ของกู.

นี่วันนี้เรามีหัวข้อเรื่องทาน เรื่องต่ำที่สุดเลย ที่เขาถือกันว่าต่ำที่สุดเลย คือเรื่องการให้ทาน, แล้วถ้าเราให้รู้ค่าดูให้ดี เรื่องทานนี้ไม่ใช่เรื่องต่ำที่สุด มันคือเรื่องสูงสุดเหมือนกัน, ถ้าทำถูกแล้วเป็นเรื่องสูงสุด **หมดตัวกู-ของกู.** เพราะฉะนั้นการให้ทานชนิดนี้ มันเป็นหมดทุกเรื่อง เป็นศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ผล นิพพาน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์, **รวมอยู่ที่สิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู,** มันรวมอยู่ในคำพูดคำเดียว ว่าความสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู. ถ้าการให้ทานของเรามันทำไปเพื่อสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู มันก็หมดเท่านั้น.

มันมีเรื่องเดียวเท่านั้น.

ฉะนั้นทุกวันนี้ **ต้องให้ทานให้ถูกต้อง เพื่อความสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู**, อย่าไปให้ทานชนิดที่ตัวกู-ของกูมันอยากจะให้ มันเป็นการด่าว่าไรเกินควรทั้งนั้น, แล้วมันก็ทำเหมือนๆ กัน. เราก็ทำงานประจำวันเหมือนที่ทำอยู่ บางคนก็ทำนั้น บางคนก็ทำนี้, แล้วแต่ในวัดนี้จะมี ก็ร้อยอย่างแหละการงาน. แต่ในใจ ระวังให้ดี, **ให้เป็นไปในทางที่ไม่สะสมกิเลส, ไม่เพื่อความอยากใหญ่, ไม่เพื่อประกอบทุกข์, ไม่เพื่อหลักตัดสินธรรมวินัย.** แต่ผมใช้รวบรัด คำเดียวว่า **สิ้นไปแห่งตัวกู, ให้ทำเพื่อความสิ้นไปแห่งตัวกู-ของกู** อย่างเดียว คำเดียวก็พอแล้ว.

มันเป็นเรื่องที่หาอ่านจากหนังสือไม่ได้ สังเกตดูให้ดีว่า หนังสือหนังสือที่เราเรียนมาทั้งตรี ทั้งโท ทั้งเอก ประโยค ๔ ประโยค ๑๐ มันไม่มีเรื่องพูดในลักษณะที่รัดกุมอย่างนี้, หรือว่าพูดตรงๆ นี่ มันเป็นเรื่องราวให้สติปัญญาเพื่อเสียเรื่อยไป, จนจับต้นชนปลายไม่ถูก มากเรื่องขึ้นๆ จนปฏิบัติไม่ไหว. ผลสุดท้ายยอมแพ้ พอไปรู้ว่า ๘๔,๐๐๐ ธรรมชั้นนี้ ก็ยอมแพ้แล้วคนเรา. แต่ถ้ารู้จักทำ ๘๔,๐๐๐ **ธรรมชั้นนี้ให้เหลือข้อเดียว** คำเดียวมันก็ได้, ก็ไม่ท้อถอย, มันก็ สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสยา. นี่แหละ ถ้าไม่ยึดถือสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าเป็นตัวตนของตนแล้ว มันก็ให้ทานจริง ให้ทานชนิดแท้จริง.

ทีนี้ลองสังเกตดูให้ดีว่า ที่ผมพูดว่าเรื่องตัวกู-ของกูมีแง่มุมมาก จะพูดกันแงไหนมุมไหนก็ได้ พูดกันจนตายก็ได้, เพราะ

เรื่องมันมารวมอยู่ที่นี้ ทุกเรื่องมันมารวมอยู่ที่เรื่องนี้เรื่องเดียว. ฉะนั้นเราไม่ต้องพูดเรื่องอื่นกันดอก, **พูดแต่เรื่องตัวกู-ของกู** ในปริยายใดปริยายหนึ่ง **ให้เข้าใจเรื่องนี้มากขึ้น** ดีขึ้น ชัดเจนขึ้น ล้อมรอบขึ้น **จึงจะจับตัวมันได้ จึงจะฆ่ามันให้ตาย.**

ฉะนั้นมหรสพทางวิญญาณนี้ยังไม่ประสบผลถึงที่สุด เว้นไว้แต่มันจะได้ฆ่าตัวกู-ของกู ให้มันตายไปแล้ว มันจึงจะสนุกสนานเหมือนกับมหรสพในทางวิญญาณได้; แล้วช่วยกันมีอะไร มีอะไรทุกๆ อย่างที่มันควรจะมีนี้ ให้เป็นไปในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า **เป็นการทำลายเสียซึ่งตัวกู-ของกู.**

นี่ธรรมปาฏิโมกข์ซ้ำๆ ซากๆ เรื่องตัวกู-ของกู สำหรับวันนี้ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๑ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๘ ไม่มีเรื่องอะไร, แล้วผมก็พูดเรื่องอื่นไม่เป็นเสียด้วย จึงดูเท่ากับไม่มีเรื่องอะไร มีแต่เรื่องเกี่ยวกับตัวกู-ของกู โดยปริยายใดปริยายหนึ่ง, **ทำไปเพื่อความว่าง, ว่างจากตัวกู ว่างจากของกู ก็คือความว่าง.**

ก็พอทีละ.

ยัดมันมันกัดแน่

ชอบยัดมัน ระวังมัน จะกัดเอา
เพราะความเขลา ยัดมัน มีตันทา
อุปาทาน กอดรัด มัดวิญญาณ
อยู่ดีดี ก็เป็นบ้า มาทันที
ยัดสิ่งใด สิ่งนั้น แทะมันกัด
กิน, กาม, เกียรติ สารพัด กลี หรือ ศรี
หรือแม่บุตร ภรรยา และสามี
ความชั่วดี บุญหรือบาป จงทราบกัน
แม้รสสุข ที่อร่อย อยู่กับใจ
ชั้นที่อร่อย แน่ลงไป, ถ้ายัดมัน
จะกลายเป็น ยักขา ขึ้นมาพลัน
แล้วทำหัน กัดเอา อย่าเขลาเลย ฯ

— ฟูมทอ อิมรียุติ —